

Тарас ЗАСТАВЕЦЬКИЙ
кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії України і туризму
ТНПУ ім. В. Гнатюка

ВИКОРИСТАННЯ БАЗ ПРАКТИК ДЛЯ НАВЧАЛЬНИХ КРАЄЗНАВЧИХ ПРАКТИК (ОЗНАЙОМЛЕННЯ З РЕКРЕАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ ТА ТУРИСТИЧНИМИ МАРШРУТАМИ МІСЦЕВОСТІ)

У сучасних умовах підготовки фахівців у сфері туризму, географії, екології та краєзнавства особливе значення має практична складова навчання. Навчальні краєзнавчі практики виступають важливим елементом професійного становлення студентів, адже забезпечують поєднання теоретичних знань із реальними умовами діяльності. Ефективна організація таких практик значною мірою залежить від вибору та використання баз практик – спеціально підготовлених територій, об'єктів чи установ, що сприяють ознайомленню студентів із рекреаційними ресурсами та туристичними маршрутами місцевості.

База практики – це територіальний, організаційний або природний комплекс, на базі якого проводиться навчальна, виробнича чи польова практика студентів. Для краєзнавчих практик база виступає не лише місцем для проведення занять, а й лабораторією під відкритим небом, де студенти мають змогу вивчати природні, культурно-історичні, соціально-економічні ресурси регіону.

Застосування баз практик дозволяє:

- забезпечити практичне засвоєння теоретичних знань;
- розвивати навички польових досліджень, спостережень та опису об'єктів;
- формувати у студентів екологічну та краєзнавчу культуру;
- залучати місцеві громади до співпраці у сфері туризму й охорони спадщини.

Під час практики студенти знайомляться з:

- рекреаційними ресурсами (природними, історико-культурними, соціально-економічними);
- структурою туристичних маршрутів (їх категоріями, рівнем складності, тривалістю);
- методикою розроблення туристичних маршрутів, включно з картографуванням, описом об'єктів та оцінкою безпеки;
- сучасними підходами до розвитку сталого туризму та рекреації в регіоні.

У процесі роботи студенти проводять інвентаризацію об'єктів,

складають паспорти туристичних ресурсів, розробляють міні-маршрути, створюють фото- та відеозвіти, які можуть бути використані у подальшій навчальній чи науковій діяльності.

Перевагами використання баз практик є:

1. Практична орієнтація навчання (студенти отримують реальний досвід роботи з туристичними об'єктами).

2. Міждисциплінарність (поєднання знань географії, історії, екології, менеджменту туризму).

3. Формування професійних компетентностей (уміння аналізувати, проектувати, презентувати туристичні продукти).

4. Розвиток локальної ідентичності (підвищення зацікавленості у вивченні рідного краю та популяризації місцевих туристичних ресурсів).

Серед прикладів польових баз університетів – база географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича «Мигове», яка розташована поруч із однойменним гірськолижним туристичним комплексом, біля підніжжя вершин Буковинських Карпат – Кичера та Стіжок. База використовується під час проведення навчальних практик, спрямованих на ознайомлення з рекреаційними ресурсами та туристичними маршрутами Буковинських Карпат. Завдяки близькому розташуванню гірськолижного комплексу «Мигове» студенти мають змогу вивчати особливості роботи готельно-ресторанної інфраструктури туристичних дестинацій. Окрім того, під час різноманітних факультетських заходів, зокрема Посвяти першокурсників, вони розвивають важливі м'які навички (soft skills). Географічний стаціонар у селі Дзвенигород Чортківського району Тернопільської області є навчальною базою для проходження польових практик із геоморфології, загальної та історичної геології, ботаніки й зоології студентів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Основою для навчальних досліджень виступають природні об'єкти Дністровського каньйону, який вирізняється великою різноманітністю геологічних, геоморфологічних і ботанічних утворень, що формують неповторні ландшафти. У долині річки відслонюється потужна товща осадових порід – від найдавніших силурійських відкладів палеозойської ери до наймолодших антропогенних. Тут збереглися унікальні еталонні відслонення силуру та девону – визначні пам'ятки неживої природи, відомі вченим у всьому світі. Вони слугують цінними навчальними ділянками для проведення польових спостережень і практичних занять із загальної та історичної геології.

Використання баз практик у навчальних краснавчих практиках є ефективним інструментом формування професійних компетентностей

майбутніх фахівців туристичної та географічної сфери. Вони сприяють не лише поглибленню знань студентів, а й розвитку практичних умінь, необхідних для дослідження, оцінювання та популяризації рекреаційних ресурсів. Системна робота з базами практик формує в студентів активну громадянську позицію, любов до рідного краю та усвідомлення важливості збереження природної й культурної спадщини.

Список використаних джерел:

1. Значення практичної підготовки для фаховості випускника географічного факультету науково-практичний семінар, присвячений 30-ти річчю географічного стаціонару у с. Дзвенигород Борщівського району. Програма семінару // Тернопіль, 3-4 жовтня 2015 р. – ТНПУ, 4 с.
2. Практики. Кафедра географії та менеджменту туризму Чернівецького національного університету. URL: <https://geotour.chnu.edu.ua/navchannia/praktychna-pidhotovka/praktyky/> (дата звернення 27.10.2025).

Іван КАПЛУН

*керівник виробничої практики
ТНПУ ім. В. Гнатюка*

ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ПОЛЬОВИХ ПРАКТИК (НА ПРИКЛАДІ ОКОЛИЦЬ с. ДУБІВЦІ, ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО Р-НУ)

Чітко виражена орографічно з різноманітними геоморфологічними об'єктами, добре заліснена частина Товтрової гряди з розгалуженою гідросіткою та специфічним набором прикладів антропогенних перетворень разом із незначною віддаленістю від вишу, може стати дієвою альтернативою для проведення польових практик студентам географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Потенціал території може бути використаний для проведення практик на всіх напрямках підготовки, представлених на факультеті. Околиці с. Дубівці Тернопільського р-ну (рис. 1) жодним чином не конкурують із територією Дністровського геостационару з його особливостями та певною унікальністю. Проте в деяких ситуаціях (малокомплектні групи, частина студентів з особливими потребами, мала тривалість практики чи розділу, практики у студентів-заочників, інші сучасні виклики тощо) виникають певні труднощі із повноцінним проведенням практик як на геостационарі в с. Дзвенигород так і по заздалегідь запланованих маршрутах.

Враховуючи відсутність побутової інфраструктури і зважаючи на незначну віддаленість та, відповідно, вартість проїзду, практику в околицях с. Дубівці можна проводити як у формі одноденних екскурсій